

Sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin

En litteraturöversikt

Nurse's experiences within inpatient care during the Covid-19 pandemic

A literature review

Namn	Hal Gord Ali och Marcus Andersson
Program, hp	Sjuksköterskeprogrammet 180 hp
Kursansvarig institution:	Institutionen för vårdvetenskap
Kurs, hp	Självständigt arbete, 15 hp
Termin, år	HT23
Kurs kod	VKGGK13
Handledare	Henrik Lerner
Examinator	Elin Hjorth

Sammanfattning

Bakgrund	Covid-19 pandemin som orsakades av Sars-Cov-2-viruset innebar en betydande utmaning för världen. I synnerhet påverkades hälso- och sjukvården av dess framfart. Sjuksköterskor som arbetade inom slutenvården under denna tid var särskilt utsatta och föremål för en rad olika upplevelser både positiva och negativa. Dessa erfarenheter är värdefulla att analysera för att bättre kunna hantera kommande pandemier.
Syfte	Att undersöka sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under covid-19 pandemin.
Metod	Litteraturoversikt genomförd i enlighet med Fribergs metod. Elva kvalitativa originalartiklar valdes från databaserna PubMed och Cinahl Complete för analys.
Resultat	Tre huvudteman identifierades vilka var: <i>Rädsla</i> , <i>Osäkerhet</i> och <i>Sjuksköterskans upplevelser rörande yrkesrollen</i> .
Slutsats	Rädsla var en dominerande upplevelse bland sjuksköterskor och antog ett flertal olika former. Sjuksköterskor upplevde även osäkerhet relaterat till det oklara kunskapsläget, föränderlig information, den egna kompetensen samt brist på material och personal. Sjuksköterskor upplevde både positiva och negativa känslor relaterade till yrkesrollen. Förberedelse i form av utbildning av sjuksköterskor och allmänhet, genomtänkta rutiner och riktlinjer samt förbättrad lagerhållning av skyddsmaterial är viktigt för att minska negativa effekter under kommande pandemier.
Nyckelord	Covid-19, pandemi, Sars-CoV-2, sjuksköterskor, slutenvård, upplevelser.

Abstract

Background	The Covid-19-pandemic caused by the Sars-Cov-2-virus constituted a significant challenge for the world. In particular the healthcare systems were affected during its course. Nurses working within inpatient care were especially vulnerable and might have had several different experiences, which could be either negative or positive. These experiences are valuable and worth analyzing in order to be better prepared for forthcoming pandemics.
Aim	To analyze nurses' experiences in inpatient care during the Covid-19 pandemic.
Method	A literary overview conducted in accordance with the method of Friberg. Eleven qualitative original articles were selected from the databases PubMed and Cinahl Complete and analyzed.
Results	Three main themes were identified which were: <i>Fear, uncertainty</i> and <i>nurses experiences related to the profession</i> .
Conclusions	Fear was a dominant experience among nurses and took a variety of forms. Nurses also experience uncertainty related to the unclear state of knowledge, changing information, their own competence and due to a shortage of materials and other staff. Nurses experienced both positive and negative emotions in relation to their profession. Preparation in the form of education for both nurses and the general public, well-thought-out routines and guidelines as well as improved stockpiling of protective equipment is essential to reduce the negative effects of future pandemics.
Keywords	Covid-19, pandemic, Sars-CoV-2, nurses, inpatient care, experiences.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	4
Bilagor	4
Inledning	5
Bakgrund.....	5
Pandemin och samhället.....	5
Viruset och sjukdomen	6
Slutenvården och sjuksköterskan.....	8
Problemformulering	9
Syfte	10
Teoretisk referensram	10
Metod	12
Datainsamling	12
Dataanalys.....	14
Forskningsetiska överväganden	14
Resultat	15
Rädsla.....	15
Osäkerhet.....	16
Sjuksköterskans upplevelser rörande yrkesrollen.....	17
Diskussion	19
Metoddiskussion.....	19
Resultatdiskussion.....	21
Lidande till följd av rädsla.....	21
Osäkerhetens konsekvenser	22
Sjuksköterskors upplevelser relaterade till omgivningen.....	23
Kliniska implikationer.....	25
Förslag fortsatt forskning.....	26
Slutsats.....	27
Referensförteckning	28
Sökmatrix	32
Matris över urval av artiklar till resultat	34

Bilagor

Bilaga 1: Sökmatrix

Bilaga 2: Matris över urval av artiklar till resultat

Inledning

Covid-19 pandemin var en historisk händelse med långtgående konsekvenser, vilken sannolikt kommer utgöra ett bestående minne för denna såväl som kommande generationer. Världen som helhet och enskilda människors liv förändrades genom dess framfart. Alla människor har egna unika erfarenheter från den här tiden, negativa såväl som positiva. Situationen innebar en prövning för mänskligheten, vilken för att kunna övervinnas krävde kunskap, samarbete och förståelse mellan olika parter, såväl mellan länder som professioner och enskilda individer. Författarna av denna litteraturöversikt arbetade inom slutenvården medan pandemin pågick och var med om att uppleva Covid-19 pandemin från insidan av sjukvården. Det är av denna anledning författarna valt att skriva om sjuksköterskors erfarenheter under denna tidsperiod samt inom detta område. Författarna menar att det är viktigt att belysa och analysera deras upplevelser eftersom det kan bidra med värdefull kunskap inför kommande pandemier.

Bakgrund

Pandemin och samhället

En pandemi kan definieras som då det sker en omfattande smittspridning av ett nytt eller redan känt smittämne med omfattande konsekvenser för samhället på global nivå. Detta dels på grund av sjukdomens direkta påverkan men också indirekt genom följder orsakade av åtgärder som syftar till att hantera utbrottet (Folkhälsomyndigheten, 2023).

Det är Världshälsoorganisationen, *World Health Organization*, som har uppdraget att, om detta bedöms som nödvändigt, formellt deklarerar en pandemi. Det är inget lättvindigt beslut att fatta då detta medför en stor påverkan av den fria rörligheten i samhället, utbytet av varor och tjänster samt innebär långtgående sociala och ekonomiska konsekvenser. Trots detta kan det under vissa omständigheter ändå vara nödvändigt eftersom en del av samhället, speciellt hälso- och sjukvården, annars riskerar att överbelastas eller kollapsa, vilket skulle innebära en katastrof med stort mänskligt lidande som följd (Folkhälsomyndigheten, 2023).

Den 11:e mars år 2020 meddelade Världshälsoorganisationen att situationen, relaterat till den nya sjukdom som uppstått i och sedan hastigt spridit sig från staden Wuhan i Kina, uppfyllde kriterierna för att deklarerar som en pandemi (Folkhälsomyndigheten, 2023).

Likt tidigare pandemier så som Ryska snuvan, Spanska sjukan, Asiaten, Hongkong-influensan, och Svininfluensan påverkade Covid-19 pandemin hela världen och influerade alla människors levnadsvillkor (Folkhälsomyndigheten, 2022).

Det hade inom forskarvärlden under årtionden spekulerats kring hur en världsomspännande pandemi skulle kunna uppstå och vad följderna av den skulle kunna bli. Olika scenarion diskuterades och trots vissa meningsskiljaktigheter var dock en sak säker – det skulle bli en enorm prövning för mänskligheten (Morse m.fl., 2012).

Med facit i hand har detta antagande visat sig stämma. Miljontals människor har fått lida till följd av pandemin, inte enbart genom död, sjukdom eller förlusten av anhöriga, men också ekonomiskt och för första gången sedan år 1990 uppskattar FN:s program för utveckling, *UNDP*, att den mänskliga globala utvecklingen minskat, vilket avser aspekter som människors tillgång till utbildning, hälsa samt övergripande levnadsstandard (Globala målen, 2023).

För att kunna hantera en pandemi effektivt krävs samarbete, mellan människor, inom ett land samt på nationell och global nivå. Det krävs öppenhet, tillit och klarhet. I stället medförde pandemin inom flera områden ökade spänningar eller misstro mellan länder och grupperingar. När saker kom till sin spets, gällande försörjning, fördelning av resurser och annat, där det etiska valet mellan den gemensamma välfärden och det egna intresset uppstod, valde många länder såväl som individer, dock inte alltid obefogat, det senare alternativet. Exempelvis fallerade delvis det normalt sett välfungerande samarbetet i hälso- och sjukvårdsfrågor mellan de nordiska länderna och dessa valde i flera avseenden att säkra egna intressen i första hand (Wallmark m.fl., 2020).

Alla delar av samhället och alla individer påverkades på något vis, fattig som rik, sjuk eller frisk. Men omfattningen varierade stort och den påverkan som pandemin utgjorde föll inte jämnt. Vilka förutsättningar en individ hade avseende ekonomi, bostad och utbildning var av stor betydelse för hur denna skulle komma att klara prövningen.

Viruset och sjukdomen

Det virus som orsakade pandemin, SARS-CoV-2, hör till en gruppering av likartade så kallade RNA-virus eller ribonukleinsyra-virus, vilka gemensamt benämns som coronavirus. Med ribonukleinsyra så menas den molekyl med vilken viruset lagrar sin arvs massa, vilket har betydelse för faktorer så som mutationshastighet men också för hur pass tåligt viruset är avseende miljöfaktorer samt vilka mekanismer som används för dess

reproduktion i en värdcell. I dagsläget finns det sju kända varianter av coronavirus som kan påverka människor och vid infektion resulterar dessa i olika respiratoriska sjukdomar av varierande svårighetsgrad. I den mildare delen av spektrumet återfinns vanliga förkylningar och i det andra mycket svåra tillstånd exempelvis pneumoni och SARS, vilket står för *severe acute respiratory syndrome* (Mingaleeva m.fl., 2023).

Utöver att påverka lungvävnaden så kan coronavirus även infektera celler i njurarna, tarmen, hjärtat samt hjärnan (Folkhälsomyndigheten, 2022). Vilka celler som kan påverkas, det vill säga virusets tropism, är beroende av om dessa har en viss sorts receptor, vilken medger att ett så kallat spikprotein i virusets hölje kan fästa till cellens yta och därmed möjliggöra en infektion (Mingaleeva m.fl., 2023).

Det första coronavirus med förmåga att smitta människor som identifierades var HCoV-229E, vilket upptäcktes 1966. Sedan dess har ett flertal tillkommit med åren varav MERS-CoV och SARS-CoV erhållit störst uppmärksamhet inom medicinvetenskapen. Detta sannolikt då dessa virus ger upphov till mycket svåra sjukdomstillstånd med en hög mortalitet om 35% respektive 10%. Beträffande mortaliteten för Sars-CoV-2 så är denna i dagsläget ej slutgiltigt fastställd men betydligt lägre än dessa två virus. Sars-CoV-2, i likhet med föregående nämnda virus, misstänks ha ett zoonotiskt ursprung, vilket innebär att viruset först existerat i en djurpopulation innan det erhållit förmågan att smitta människor (Mingaleeva m.fl., 2023). Överhuvudtaget har dessa tre nämnda virus mycket gemensamt rörande struktur, funktion, patofysiologiska mekanismer och ursprung men med en avgörande skillnad, vilken är den främsta anledningen till att pandemin uppstod, dess transmission. Det har fastställts att spikproteinet i SARS-CoV-2 hölje till följd av en enkel mutation har en avsevärt högre affinitet för, det vill säga benägenhet att binda sig till, den specifika receptorn i cellerna, vilken möjliggör infektionsprocessen. Detta bidrog till en betydligt högre transmissionsgrad samt att även mycket små mängder virala partiklar kunde generera en infektion, vilket var en starkt bidragande faktor till att sjukdomen kunde utvecklas till en pandemi (Harrison m.fl., 2020).

Det sjukdomstillstånd som uppstår till följd av infektion med viruset SARS-CoV-2 benämns som Covid-19. Sjukdomen är mycket smittsam och sprids primärt genom så kallad direkt kontakt från en människa till en annan eller i form av luftburna droppar i samband med nysning eller hosta (Harrison m.fl., 2020). Utöver detta kan transmission också ske indirekt genom ytor som kontaminerats med viruset eller via fekal-oral

överföring (Harrison m.fl., 2020). Oavsett vilken överföring det rör sig om krävs att viruspartiklar når en människas slemhinnor i munnen, näsan eller ögonen (Ganesh m.fl., 2021). Från den tidpunkt att detta sker är den genomsnittliga inkubationstiden omkring 2 dagar upp till två veckor. Under denna period är den smittade personen asymtomatisk men kan likväl ändå smitta andra (Folkhälsomyndigheten, 2022).

Gällande symtombilden för sjukdomen så yttrar den sig i de flesta fall som en typisk luftvägsinfektion med hosta, halsont, snuva och feber. Huvudvärk, muskel- och ledvärk är också vanliga symtom. Vanligtvis är symtomen relativt milda med endast lindriga besvär för vilka egenvård i hemmet är fullt tillräckligt. Vid dessa tillfällen tillfrisknar individen inom loppet av några dagar (Folkhälsomyndigheten, 2022).

I andra fall, vilket framför allt ses bland äldre eller ovaccinerade individer, kan dock tillståndet bli allvarligt med andningssvårigheter och pneumoni som följd. Allvarligare fall av detta slag kräver sjukhusvård och medför, om personen tillfrisknar, att det tar mycket lång tid, veckor eller månader, med omfattande rehabiliteringsinsatser innan en person kan förväntas återhämta sig. Slutligen bör nämnas att viruset utöver det ovanstående även ter sig vara kapabelt att orsaka ett antal beständiga symtom, vilket även gäller då det genomgångna sjukdomstillfället varit lindrigt. Detta fenomen benämns som *postcovid* eller *långcovid* och yttrar sig exempelvis i form av förlorat luktsinne, ihållande trötthet (Folkhälsomyndigheten, 2022). Det är i dagsläget inte fullständigt klarlagt hur denna patofysiologi är beskaffad eller dess hela omfattning avseende symtom men det pågår intensiv forskning inom området (Hallek m.fl., 2023).

Slutenvården och sjuksköterskan

Få områden inom samhället påverkades i samma utsträckning som slutenvården och människorna som arbetade där. I synnerhet sjuksköterskor, vars yrkesuppgift genom närheten till patienter gjorde dem särskilt utsatta (Brandt m.fl., 2021).

Begreppet slutenvård används vid alla tillfällen då en patients tillstånd fordrar resurser vilka ej kan tillhandahållas genom öppenvård eller hemsjukvård. I praktiken innebär detta att patienten blir inlagd samt inskriven och därmed tilldelas en vårdplats på en avdelning inom eller i anslutning till ett sjukhus, vilket initierar vårdtillfället. Vårdtillfället upphör då patienten skrivs ut från avdelningen (Socialstyrelsen, 2022). Vad som utgör ett tillstånd

vilket kräver slutenvård varierar beroende på vilken del av landet det gäller och tillhörigheten beträffande region samt utifrån tillgängliga resurser (Socialstyrelsen, 2022). Detsamma, rimligtvis, gäller även ur ett globalt perspektiv.

Sjuksköterskans specialitet är vårdvetenskap och ansvarsområdet omfattar såväl den teoretiska, vetenskapliga kunskapen som det praktiska arbetet nära patienten. Att arbeta som sjuksköterska innebär att ha autonomi inom det egna kunskapsområdet och samtidigt samverka med andra professioner eller yrkeskategorier i syfte att tillgodose patientens behov. Sjuksköterskans vårdande arbete ska utövas med respekt för människors autonomi, värderingar, tro eller vanor och i enlighet med de mänskliga rättigheterna. Sjuksköterskans arbete har en utgångspunkt i beprövad erfarenhet och evidens parallellt med en helhetssyn, där alla aspekter av en människa ges betydelse. Vidare skall sjuksköterskans arbete utföras utifrån ett etiskt förhållningssätt, vilket exempelvis innebär att vård skall ges på lika villkor och att människors autonomi respekteras. Kunskapen som existerar inom sjuksköterskeprofessionen är unik samt av nytta för samhället och som ett resultat av detta finns ett högt förtroende för sjuksköterskan bland allmänheten (Svensk Sjuksköterskeförening, 2020).

Pandemin och risken för smitta innebar att personalen inom slutenvården var tvungen att utgå från nya, dessutom hastigt föränderliga, riktlinjer och rutiner rörande hygien, upprätthållandet av fysiskt avstånd och hantering av skyddsutrustning, vilka försvårade arbetet (Brandt m.fl., 2021). Skyddsutrustningen skänkte, när sådan fanns tillgänglig, viss lättnad av den oro som fanns bland vårdpersonalen men utgjorde också ett hinder för vårdarbetet i form av handskar gällande praktiska moment och masker som begränsade möjligheterna till effektiv kommunikation (Chen m.fl., 2021). Utöver detta medförde smittorisken ett behov av att införa restriktioner rörande besök på avdelningar för anhöriga, vilket i bästa fall var besvärande. I värsta fall förde med sig att närstående inte kunde säga ett sista farväl till den som låg för döden, vilket vållade svårt lidande för såväl närstående som personal (Hugelius m.fl., 2021).

Problemformulering

Arbetsvardagen för sjuksköterskor under Covid-19 pandemin präglades av osäkerhet relaterat till brist på resurser, skyddsutrustning, tillförlitlig kunskap och rutiner.

Sjukdomens framfart innebar betydande problematik vad gäller sjuksköterskornas arbete att kunna säkerställa en god och säker omvårdnad. Det hastigt förändrade arbetssättet innebar ett antal nya utmaningar relaterat till detta. Alla dessa prövningar resulterade i en försämrad vårdrelation mellan sjuksköterskor och patienter. I kölvattnet av allt som inträffat sedan år 2020 är det av stor vikt att närmare undersöka sjuksköterskornas upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin. Genom att ta del av deras upplevelser och erfarenheter har kommande sjuksköterskegenerationer givits möjlighet till mer evidensbaserad praktisk kunskap om hur vården kan utvecklas och därigenom vara bättre rustad inför framtida pandemier.

Syfte

Att undersöka sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin.

Teoretisk referensram

Författarna av denna litteraturöversikt, vars syfte innebar ett utpräglat fokus riktat mot sjuksköterskans upplevelser, har valt att använda delar av Katie Erikssons arbete som teoretisk referensram. Specifikt valdes begreppet lidande till tolkning av resultat och som grund för vidare diskussion. Detta eftersom begreppet går att applicera även utifrån sjuksköterskans perspektiv.

Omvårdnadsteorier har av naturliga skäl alltid till största delen haft en inriktning mot patienten och i huvudsak utgått från dennes perspektiv. Erikssons teoribildning är mycket omfattande men utgör inget egentligt undantag i detta avseende. Att vårda innebär enligt Eriksson, i dess mest grundläggande betydelse en strävan efter att försöka lindra lidande hos en person och därigenom möjliggöra att denne når sin fulla potential som människa (Wiklund Gustin & Lindwall, 2012).

Lidandet är ett återkommande och centralt koncept i Erikssons idévärld, vilket enligt denne kan kategoriseras som antingen sjukdomslidande, vårdlidande eller livslidande. Sjukdomslidande är det lidande som ses i samband med att en människa insjuknar och utgörs delvis av kroppslig smärta men även själsligt eller andligt lidande (Eriksson, 2015). Denna form av lidande, vilken naturligtvis förekom under pandemin, är dock av mindre

intresse i förhållande till det syfte och ämne som formulerats för denna litteraturöversikt än övriga två.

Vårdlidande förekommer i många olika former, vilka alla dock har det gemensamt att dessa uteslutande existerar inom ramen av någon form av vård. Enligt Eriksson kan vårdlidande bestå i utebliven vård, maktutövande som berövar patienten dennes frihet, fördömande samt alla handlingar som innebär att patientens värdighet kränks (Eriksson, 2015).

Livslidande uppstår till följd av att en människas sjukdom, ohälsa eller den situation hon befinner sig i negativt inverkar på livssituationen som helhet. Det kan vara ett hot om utplåning, det vill säga att själva existensen är hotad som orsakar detta lidande. Det kan också röra sig om att människans möjlighet att delta i den sociala gemenskapen begränsas. Enkelt uttryckt är livslidande alla former av lidande förknippade med vad det betyder att existera och vara en människa bland andra (Eriksson, 2015).

En sjuksköterska är en människa och kan således också vara föremål för detta livslidande exempelvis beträffande situationer som denne befinner sig i relaterat till arbetet. En del lidande är enligt Eriksson onödigt och enbart av ondo, vilket innebär att det bör eftersträvas att eliminera det. Det finns dock också lidande som fyller viktiga funktioner och som kan sägas vara ett nödvändigt ont. Eriksson utvecklar denna idé genom att beskriva lidandets negativa och positiva dimensioner. Till det förstnämnda hör när en människa ansätts av eller tvingas leva med något som negativt inverkar på dennes helhet och existens. Lidande kan även uppstå som konsekvens av ouppfyllda begär eller mänskliga brister. Men det kan också röra sig om något meningsbärande, konstruktivt eller en kamp att eventuellt komma segrande ur. I detta sammanhang kan det genomgånga lidandet ses som en prövning och något positivt i det att människan utvecklas och stärks till följd av det. En människa som stärkts genom sitt lidande förmår bättre vårda och mer effektivt lindra lidandet hos andra och sig själv, vilket rimligtvis är något eftersträvansvärt för sjuksköterskan i dennes profession (Eriksson, 2015).

Avslutningsvis bör det dock tilläggas att Erikssons begrepp så som lidande, trots att det med fördel kan appliceras teoretiskt i sammanhanget som denna litteraturöversikt berör, kan vara något idealistiska och abstrakta. Erikssons i sin utformning av omvårdnadsteorier och formulerande av begrepp utgår ofta från ideala, ibland närmast utopiska, förutsättningar vilket gör att dessa ibland kan vara svåra att tillämpa i verkligheten där förhållanden sällan är optimala samt resurser och tid oftast är begränsade (Wiklund Gustin & Lindwall, 2012).

Metod

Vald metod för detta examensarbete var en så kallad litteraturöversikt, vilket i korthet kan förklaras som en sammanställning av insamlad kunskap och data avseende ett specifikt område eller ämne utifrån existerande forskning med syftet att skapa en översikt kring detta (Friberg, 2017). Till denna litteraturöversikt användes enbart relevanta, kvalitativa vetenskapliga artiklar som informationskällor. Dessa kvalitativa vetenskapliga artiklar undersöktes och sammanställdes beträffande innehåll i syfte att utgöra bakgrund för denna litteraturöversikt.

Datainsamling

För insamlandet av artiklar till denna litteraturöversikt har författarna huvudsakligen använt tre resurser av vilka två var databaser, Cinahl Complete, och Pubmed samt svensk MeSH, vilket är en medicinsk ämnesordlista. Valet av databaser gjordes mot bakgrunden att dessa har ett uttalat fokus på medicin samt vårdvetenskap och därför lämpade sig väl för insamlandet av data rörande litteraturöversiktens syfte (Östlundh, 2017).

En central aspekt vid insamlandet av data för en litteraturöversikt är formulerandet och tillämpandet av strukturerade sökningar (Östlundh, 2017). För att åstadkomma detta använde författarna kombinationer av ämnesord med anknytning till syftet. Utöver detta fastslogs även inklusionskriterier och exklusionskriterier. Rörande inklusionskriterier så var dessa att endast använda kvalitativa artiklar författade på engelska vars innehåll speglade det formulerade syftet. Beträffande exklusionskriterier så valde författarna att exkludera alla kvantitativa studier samt artiklar som inte fanns fritt tillgängliga i sin helhet genom databasen. Vidare utnyttjade författarna även booleska operatörer, vilka beroende på hur dessa används kan avgränsa eller utvidga en sökning (Östlundh, 2017). Specifikt användes *AND* för att kombinera sökblock och avgränsa sökningen. Vad gäller *OR* så användes detta för att utvidga sökningen inom sökblocken. Operatören *NOT* användes ej. I Cinahl Complete användes Cinahl Subject Subheadings och specifikt var dessa: *Nurse Attitudes*, *Work Experiences*, *Covid-19*, *Covid-19 Pandemic*, *Hospitalization*, *Hospitals+* samt *Inpatients*. Utöver detta inkorporerades även viss fritext i sökblocken i form av *nurse experience**, *nurse perspective** och *nurse opinion**. Asterisken efter orden i föregående mening är ett tecken för trunkering, vilket innebär att sökningen omfattar ordets olika böjningsformer (Östlundh, 2017). Av sökmatrixen framgår, vilken utgör bilaga 1, den

exakta formuleringen av sökningen och även hur författarna inkluderat booleska operatörer. Beträffande sökningen i PubMed utgick författarna från översättningar av ämnesord i svenska MeSh och dessa var: *Covid-19*, *Covid-19 Pandemic*, *Hospital* samt *Hospitalization*. Vidare användes även i fritext orden *nurse experience**, *nurse attitude**, *nurse perspective**, *work experience** samt *nurse opinion**. Även i detta sammanhang användes booleska sökoperatörer och trunkering av sökord, vilket också framgår av bilaga 1.

För att ytterligare avgränsa sökningen användes möjligheten att filtrera sökningen i PubMed med avseende på språket och endast artiklar med engelsk text valdes.

Detsamma gjordes beträffande sökningen i Cinahl Complete med tillägget att författarna även valde att begränsa sökningen till artiklar som var granskade av ämnesexperter innan publicering, vilket benämns som att dessa är peer-reviewed. Detta var dock ej möjligt gällande sökningen i PubMed då denna databas enligt egen uppgift endast innehåller artiklar av detta slag (Östlundh, 2017). Normalt avgränsas sökningen efter artiklar med ett bestämt tidsintervall avseende när dessa publicerats, vilket har syftet att säkerställa att artiklarna är baserade på den senaste forskningen, men då Covid-19 som fenomen inte existerade före år 2020 var detta inte nödvändigt (Östlundh, 2017).

Efter att författarna formulerat sökningar som konsekvent genererade ett tillräckligt stort urval av användbara vetenskapliga artiklar så gjordes en första granskning av dessa, vilket var i enlighet med det förfarande som Friberg (2017) angivit för litteraturöversikter.

Författarna valde att i samband med detta exkludera alla kvantitativa artiklar som erhöles genom sökningen och endast inkludera de som var av kvalitativt slag i en mer omfattande granskning. Dessa artiklar bedömdes först genom dess titel, därefter utifrån abstraktet och om dess innehåll speglade syftet författarna antagit för denna litteraturöversikt. Artiklar som passerade dessa steg lästes översiktligt för att kunna kvalitetsgranskas och för den slutliga bedömningen huruvida dessa skulle inkluderas eller ej. Beträffande kvalitetsgranskningen så har författarna valt att utgå från Fribergs mall, vilken innehåller ett antal kritiska frågor rörande studiens övergripande kvalitet, dess syfte, urval av deltagare samt etiska aspekter (Friberg, 2017). I författarnas tillämpning av denna så användes totalt sju frågor varav den första var om artikeln hade en tydlig problemformulering. Den andra frågan rörde om artikeln hade ett tydligt syfte. Tredje frågan var om artikeln var tydlig i sin beskrivning av metod, datainsamling samt analys av data. Fjärde frågan rörde ifall det i artikeln förekom en tydlig definition av inklusions- samt exklusionskriterier. Femte frågan var om studiens resultat besvarade dess formulerade syfte. Sjätte frågan var om artikeln innehöll en tydlig diskussion utifrån

resultatet. Sista frågan slutligen rörde huruvida artikeln inkluderade etiska överväganden. För att inkluderas i resultatdelen krävdes att samtliga av dessa frågor kunde besvaras med ett ja. Samtliga artiklar som blev föremål för denna kvalitetsgranskning uppfyllde dessa krav och kunde därmed inkluderas. Slutligen valdes elva artiklar ut för vidare analys och sammanställdes i en matris, vilken återfinns i bilaga 2.

Utöver det ovanstående genomfördes även riktade sökningar i syfte att finna material relaterat till intressanta fynd som författarna lyft i samband med resultatdiskussionen. Dessa sökningar utgjordes väsentligen av fritextsökningar med relevanta sökord för de aktuella fynden. Genom detta förfarande fann författarna ytterligare artiklar som berörde ämnet, vilka dock ej framkommit genom tidigare sökningar.

Dataanalys

Efter att ha valt ut elva artiklar så analyserades dessa i enlighet med vad Friberg (2017) föreskriver, vars metod utgörs av fyra steg. Det första steget bestod av att läsa valda artiklar ett antal gånger för att säkerställa deras relevans samt i syfte att skapa en bättre förståelse rörande deras innehåll med ett särskilt fokus avseende studiernas resultat. Det andra steget utgjordes av att sammanställa en översiktlig matris, bilaga 2, där författarna angav artiklarnas författare, titel, metod, resultat samt en kort generell beskrivning av innehållet. På detta sätt erhöll författarna en övergripande bild av innehållet i studierna, vilket gav en utgångspunkt att strukturera arbetet kring. Det tredje steget bestod i att utifrån den överblick av artiklarna som matrisen gav jämföra dessa avseende skillnader och likheter rörande innehållet samt beträffande vad dessa funnit i sina studier. Avslutningsvis så bestod det fjärde steget av att utifrån innehållet försöka identifiera återkommande fenomen och teman för att sedan kategorisera dessa. Genom denna analys framträdde tre övergripande huvudteman: rädsla, osäkerhet och sjuksköterskans upplevelser rörande yrkesrollen.

Forskningsetiska överväganden

Forskningsetikens huvudsakliga syfte är säkerställandet av att den vetenskapliga processen inte äventyrar människors rättigheter eller värden. Detta kan praktiskt exempelvis röra sig om att trygga deltagares rätt till anonymitet eller sörja för att insamlad

data och personlig information hanteras på ett korrekt sätt. Utöver detta skall forskningsarbete för att kunna sägas vara etiskt hållbart även garantera att dess potentiella nytta överväger eventuella risker för samhället och av forskningen berörda individer. Att forskning bedrivs på ett etiskt korrekt sätt är nödvändigt för att bibehålla allmänhetens förtroende, vilket är en förutsättning för dess fortgång (Sandman & Kjellström, 2018).

En litteraturöversikts etiska hållbarhet är genom dess utformning beroende av vilka vetenskapliga artiklar som ingår i denna och huruvida dessa är företagna i enlighet med etiska principer samt riktlinjer för vetenskaplig metod. Genom att försäkra sig om att endast använda artiklar vilka genomgått en adekvat etisk prövning så kan det med god säkerhet sägas att även själva litteraturöversikten är etiskt hållbar. Detta förutsatt att författarna av litteraturöversikten i övrigt inte tillfört några problematiska eller oetiska element som exempelvis plagiat.

Samtliga artiklar vilka inkluderats i denna litteraturöversikts resultatdel har erhållit ett godkännande via etisk kommitté eller motsvarande instans, vilket framgick tydligt i de aktuella artiklarna. Vidare har alla individer som deltagit i studierna enligt uppgift gjort detta på frivillig basis. Studierna inkluderade endast legitimerade sjuksköterskor, vilka därmed var vuxna, kapabla individer besittande beslutskapacitet, autonomi samt tillräckliga språkkunskaper. Mot bakgrund av detta är det författarnas mening att denna litteraturöversikt uppfyllt villkoren för att kunna benämnas som etiskt hållbar.

Resultat

Genom analys av det material som insamlats till denna litteraturöversikt så framträdde tre övergripande teman, vilka var *rädsla*, *osäkerhet* samt *sjuksköterskans upplevelser rörande yrkesrollen*.

Rädsla

Ett återkommande fenomen bland deltagarna i flera studier var att dessa gav uttryck för olika upplevelser associerade med rädsla. En del av dessa uttryck var mer generella och svåra att kategorisera medan andra var mer specifika exempelvis: rädsla för döden och egen säkerhet samt rädslan att föra viruset vidare och smitta andra (Fawaz & Itani, 2022; Malague MacKay m.fl., 2023; Sezgin m.fl., 2021).

Deltagare i flera av studierna angav att döden och rädslan för döden var ständigt närvarande under pandemins inledning. Sjuksköterskor som deltog i studierna och som var verksamma under denna period exponerades i betydligt högre grad än normalt för döda och döende patienter, vilket innebar en ständig påminnelse om deras egen utsatthet och riskerna associerade med att själv insjukna (Fawaz & Itani, 2022; Quinlan m.fl., 2022; Sezgin m.fl., 2021).

Att smitta andra var en annan rädsla som var dominerande bland deltagarna utöver risken att själv insjukna. En del deltagare i vissa studier framhöll till och med denna rädsla som den främsta bidragande orsaken till den påtagliga stress som situationen medförde. I synnerhet gällde detta risken att smitta familjemedlemmar och andra närstående. En påföljd av denna rädsla var att en del sjuksköterskor som exponerades för Covid-19 genom sitt arbete valde att stanna på sjukhuset under långa perioder snarare än att delta i familjeliv och sociala sammanhang, vilket bidrog ytterligare till stress samt föranledde upplevelser av isolering och nedstämdhet (Quinlan m.fl., 2022; Sezgin m.fl., 2021).

Osäkerhet

Gemensamt för samtliga studier var att deltagare gav uttryck för någon form av osäkerhet även om detta antog varierande former. I vissa fall uttrycktes detta som en generell osäkerhet inför framtiden. Detta kunde gälla rörande situationen som helhet men omfattade i vissa fall även professionens eller den individuella sjuksköterskans egna utsikter (Alrasheeday m.fl., 2023; Malague MacKay m.fl., 2023; Quinlan m.fl., 2022). I andra fall rörde det sig om mer konkreta och specifika farhågor eller problem. Detta rörde exempelvis föränderlig information och missinformation samt osäkerhet relaterat till kompetens, förfarande, material och resurser (Carnesten m.fl., 2023; Malague MacKay m.fl., 2023). Inför den obekanta situation Covid-19 pandemin innebar upplevde flera sjuksköterskor även osäkerhet angående deras egen kompetens och förmåga (Carnesten m.fl., 2023). Vidare upplevde sjuksköterskor också osäkerhet relaterat till nya, otydliga samt hastigt tillkomna rutiner (Carnesten m.fl., 2023; Ergen m.fl., 2022; Fawaz & Itani, 2022; Salvador m.fl., 2022; Sezgin m.fl., 2021; Tan m.fl., 2020). Ett konkret exempel på detta var att implementeringen av nya riktlinjer ämnade att förhindra smittspridning medförde högre krav på hygien samt ökad användning av skyddsutrustning. Detta innebar att arbetsmoment över lag tog längre tid, vilket i sin tur ökade den sammantagna

arbetsbelastningen och detta föranledde stress samt osäkerhet beträffande hur arbetsbördan skulle kunna hanteras (Carnesten m.fl., 2023).

Under pandemin var kunskapsläget rörande den nya sjukdomen föremål för snabb utveckling, vilket i synnerhet var fallet under dess inledande skede. Detta faktum innebar att rutiner ofta ändrades hastigt, vilket också gav upphov till osäkerhet då det krävdes av sjuksköterskor att dessa ständigt höll sig uppdaterade rörande vad som gällde för dagen (Carnesten m.fl., 2023; Malague MacKay m.fl., 2023). Stundtals förekom även samtidiga, mot varandra motstridiga, uppgifter härrörande från olika betrodda instanser och myndigheter. Utöver detta förekom också ren desinformation, vilket ytterligare bidrog till upplevelser av osäkerhet bland en del sjuksköterskor. Exempelvis så hände det enligt uppgift att saklig information förvrängdes utav olika parter på grund av politisk bias (Malague MacKay m.fl., 2023).

Brist på skyddsmaterial samt osäkerhet kring hur denna skulle användas var också en faktor som bidrog till upplevelser av osäkerhet. På grund av logistik och andra utmaningar var det under pandemins inledning ofta svårt att ordna med tillräckliga mängder skyddsmaterial och denna brist orsakade upplevelser av osäkerhet bland sjuksköterskor (Malague MacKay m.fl., 2023; Sezgin m.fl., 2021; Tan m.fl., 2020; Yıldırım m.fl., 2021). Även när skyddsutrustning fanns tillgänglig så utgjorde den en grund till osäkerhet bland vissa av sjuksköterskorna. Detta då det fanns en osäkerhet kring hur denna skulle användas korrekt och eftersom den komplicerade aspekter av omvårdnaden (Ergen m.fl., 2022; Kwon & Choi, 2021; Malague MacKay m.fl., 2023; Sezgin m.fl., 2021). Exempelvis kunde användandet av masker utgöra ett hinder, vilket försämrade möjligheterna till kommunikation med andra sjuksköterskor, annan vårdpersonal eller patienter. En del sjuksköterskor upplevde att patienterna, varav några led av nedsatt hörsel, hade problem med att förstå vad sjuksköterskorna sa till dem på grund av maskerna, vilket bland annat gjorde det svårt att förmedla viktig information samt upprätthålla meningsfulla vårdrelationer (Kwon & Choi, 2021).

Sjuksköterskans upplevelser rörande yrkesrollen

En mer, men inte odelat, positiv aspekt som framkom till följd av sjuksköterskornas arbete under pandemin var att många sjuksköterskor fick tillfälle att uppleva ett bekräftande av yrkesrollen och dess uppgift (Carnesten m.fl., 2023; Kwon & Choi, 2021; Sezgin m.fl., 2021; Tan m.fl., 2020). Många sjuksköterskor gav uttryck för starka

upplevelser av yrkesstolthet men också dess motsats, vilket antog formen av en känsla att deras arbete var värdelöst samt att deras insatser inte gavs tillräcklig stor uppskattning (Alrasheeday m.fl., 2023; Carnesten m.fl., 2023; Malague MacKay m.fl., 2023; Yıldırım m.fl., 2021).

Arbetet under pandemin bidrog till att en del sjuksköterskor upplevde att deras yrkesidentitet stärktes och tydliggjorde vad deras roll faktiskt innebar samt dess stora betydelse. Genom prövningen som pandemin utgjorde så framhövdes grundläggande element av professionen så som viljan att hjälpa och vårda människor (Carnesten m.fl., 2023; Kwon & Choi, 2021). Även mer konkreta aspekter av yrket belystes, exempelvis sjuksköterskans roll i praktiken genom tillhandahållandet av praktiska lösningar på olika problem samt rörande utformandet av effektiva strategier för vårdarbetet (Kwon & Choi, 2021).

En del sjuksköterskor, specifikt flertalet av deltagarna i en viss studie, uppgav att de inte upplevde det som deras uppgift väsentligen påverkades av omständigheterna. Dessa sjuksköterskor menade att utmaningarna pandemin medförde endast utgjorde ett bekräftande av det dessa redan ansåg sig veta rörande sjuksköterskans uppgift, vilket var dess avgörande betydelse för att vården som helhet överhuvudtaget fungerade (Sezgin m.fl., 2021). I likhet med detta så angavs det i en annan studie att sjuksköterskor upplevde att ett korrekt, professionellt förhållningssätt medförde att dessa kunde ge patienter en god och säker vård trots ansträngda omständigheter, vilket bidrog till att ytterligare stärka deras yrkesidentitet (Tan m.fl., 2020).

Beträffande upplevelser av yrkesstolthet bland sjuksköterskor så gavs många positiva exempel på detta i studierna som undersökts. Stolthet över vad de lyckats åstadkomma under pandemin och den roll de haft samt allmänhetens uppskattning av insatsen bidrog till att forma dessa upplevelser (Carnesten m.fl., 2023; Malague MacKay m.fl., 2023; Tan m.fl., 2020). En del sjuksköterskor uppgav dock i samband med detta att priset för den upplevda stoltheten stundtals var högt i framför allt i form av isolering och ensamhet (Alrasheeday m.fl., 2023).

I kontrast till detta så gav ett antal sjuksköterskor även uttryck för direkt negativa upplevelser. Några uttryckte att de upplevde en brist på uppskattning för den risk dem utstod och det arbete de utförde, saknade tillräckligt med stöd från överordnade samt kände sig värdelösa och dåligt behandlade (Ergen m.fl., 2022; Malague MacKay m.fl., 2023; Yıldırım m.fl., 2021).

Diskussion

Metoddiskussion

Författarna av detta arbete valde att genomföra en litteraturöversikt då denna metod enligt Segesten (2017) är särskilt användbar för att kartlägga existerande kunskap rörande ett specifikt ämne eller kunskapsläget inom ett fält. Mot bakgrund av det syfte som angivits och det ämne författarna avsåg att undersöka, sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under pandemin, föreföll metoden som lämplig.

Färdigställandet av detta arbete har varit en mycket tidskrävande process och vid ett flertal tillfällen har den inneburit svåra utmaningar. Redan avseende att precisera syftet var detta förknippat med en del problem då den ursprungliga formuleringen, vilken skiljde sig avsevärt mot den slutliga versionen, vid initiala sökningar inte förmådde generera användbart material i adekvat mängd. Segesten (2017) betonar vikten av att vara omsorgsfull i valet av ämne och denna litteraturöversikts författare har i deras mening, trots den tidsbrist som uppstod då det ursprungliga syftet frångicks, ändå lyckats väl i detta avseende. Efter att i samråd med handledare omformulerat syftet och avgränsat problemområdet erhöll författarna dock bättre resultat avseende sökningarna.

Författarna konsulterade även högskolans bibliotek i syfte att erhålla hjälp avseende strukturering och formulering av sökningar. Efter ett omfattande arbete och flera justeringar av sökord, operatorer samt sökblock lyckades författarna slutligen frambringa två formuleringar, en för vardera databasen, som konsekvent tillhandahöll ett rimligt antal artiklar innehållande relevant information. Dessa formuleringar återfinns i bilaga 1.

Sökningarna som ligger till grund för denna litteraturöversikt genomfördes uteslutande på två olika databaser, Pubmed och Cinahl Complete. Denna begränsning innebar att författarna i sitt arbete eventuellt haft tillgång till färre artiklar än vad som hade varit fallet om ytterligare databaser använts och därmed kanske gått miste om användbart material, vilket kan ha utgjort en svaghet. En annan begränsade faktor var att författarna i syfte att kunna arbeta tidseffektivt valde att endast använda artiklar vilka var omedelbart och fritt tillgängliga via databaserna, vilket också potentiellt innebar en svaghet avseende denna litteraturöversikt. Författarna bedömde dock att endast enstaka artiklar föll bort genom denna begränsning. Samtidigt utgjorde dock valet av databaser en styrka i det att dessa har en tydlig inriktning mot vårdvetenskap respektive biomedicin, vilket var mycket

lämpligt mot bakgrund av det ämne och syfte som detta arbete utgått från. Utöver detta innebar valet av ämne en unik fördel och styrka i samband med sökarbetet eftersom Covid-19 är ett relativt nytt fenomen, vilket sörjde för att författarna genom att inkludera denna term i sökningar enbart erhöll artiklar publicerade från år 2020 och framåt.

En litteraturöversikt kan enligt Segesten (2017) baseras på såväl kvantitativa som kvalitativa studier beroende på vad som är bäst lämpat för det aktuella syftet. Författarna av denna litteraturöversikt valde dock att inte inkludera några kvantitativa artiklar, vilket i författarnas mening har utgjort en styrka i detta arbete. Det vill säga att författarna i resultatdelen endast utgått från kvalitativa artiklar varav huvuddelen tillämpat tematisk analys, vilket väsentligt underlättat arbetet då författarna relativt enkelt kunnat identifiera återkommande mönster och teman, vilka sedan sammanställts för vidare analys och diskussion. Då författarna genom syftet, att undersöka sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin, hade för avsikt att belysa den universella upplevelsen rörande detta inkluderade urvalet av artiklar till resultatdelen publiceringar från olika delar av världen samt från varierade former av slutenvård. Denna litteraturöversikt var således inte begränsad till att enbart undersöka upplevelserna bland dem sjuksköterskor som specifikt var involverade i vården av patienter med Covid-19, även om några av studierna som inkluderats specifikt rörde detta område, vilket i författarnas mening innebar en styrka samt möjliggjorde ett unikt perspektiv för en bredare analys än om så inte hade varit fallet. Beträffande länder som figurerat i detta arbete så inkluderade dessa Sverige, Saudiarabien, Turkiet, Libanon, USA, Sydkorea och Kina, vilket medgav arbetet betydande spännvidd avseende olika kulturer samt socio-ekonomiska faktorer. Detta var av betydelse då författarnas avsikt var att försöka fastställa den universella bilden av sjuksköterskors upplevelser under pandemin. Dessvärre frambringade av okänd anledning författarnas sökningar inga användbara resultat härrörande från Afrika eller Sydamerika, vilket kan sägas ha utgjort en svaghet i detta avseende.

Beträffande mer allmänna aspekter rörande framställandet av denna litteraturöversikt och det praktiska arbetet så har det, vilket delvis redan redogjorts för, inneburit en betydande utmaning. Författarna har dock funnit att de genom deras olika bakgrunder med tillhörande styrkor och svagheter kompletterat varandra på ett utmärkt vis. Exempelvis i det att en av författarna hade ett annat modersmål än svenska och begränsad engelska, vilket den andra kunde kompensera för. Ett annat exempel är att den ena författaren var

mer bevandrad än den andra gällande tekniska system samt betydligt mer insatt i tekniska aspekter av sökprocessen, vilket också underlättade arbetet.

Båda författarna har arbetat inom slutenvården under pandemin men inom olika områden och detta var en av de huvudsakliga anledningarna till valet av ämne då de fann att deras erfarenheter skilde sig väsentligt. Detta konstaterande väckte frågan om vad den generella uppfattningen faktiskt var bland sjuksköterskor. Under arbetets gång samt genom diskussion med varandra, medstudenter och lärare blev författarna alltmer övertygade om att frågan var viktig och värd att belysa.

Den ena författaren arbetade inom geriatriken med sköra och sårbara patienter, varav många blev svårt sjuka eller avled. Den andra författaren arbetade inom rättspsykiatri och problemen som uppstod där var av en annan natur, exempelvis blev det svårare att samtala och mötas på det brukliga sättet. Eftersom båda författarna därmed hade en betydande förförståelse har de varit tvungna att kontinuerligt försöka förhålla sig medvetna och kritiska rörande detta i syfte att inte misstolka eller snedvrída resultatet.

Resultatdiskussion

Syftet med denna litteraturöversikt var att undersöka sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin. Intentionen var att försöka skapa en övergripande bild av vilka upplevelser som var framträdande och därmed finna eventuella universella teman eller fenomen. Författarna av denna litteraturöversikt identifierade tre huvudteman vilka angivits i resultatdelen: *rädsla*, *osäkerhet* och *sjuksköterskors upplevelser rörande yrkesrollen*. Dessa teman utgjorde ett slags samlingsbegrepp och under dessa rymdes ett antal skilda fenomen framför allt i form av olika upplevelser såväl positiva som negativa. Bland dessa företeelser valde författarna tre specifika fenomen med tillhörande fynd för vidare analys och diskussion.

Lidande till följd av rädsla

Det faktum att begreppet rädsla figurerade så pass frekvent intresserade författarna, vilka företog ytterligare riktade sökningar i syfte att finna mer material rörande detta fenomen och specifikt för att bättre kunna förstå dess natur och karaktär. Detta eftersom rädsla som begrepp kan inkludera ett brett spann av olika sinnestillstånd och vara av varierande intensitet. I en studie som författarna fann i samband med detta beskrevs hur rädslan bland deltagarna stundtals, särskilt under den inledande delen av pandemin och bland

sjuksköterskor som sett dödsfall i personalgruppen, antog en extrem intensitet och beskrevs av vissa som renodlad, paralyserande dödsångest (Byrne m.fl., 2023). I författarnas mening utgör beskrivningar av detta slag ett betydelsefullt fynd då det illustrerar hur pass stor betydelse rädslan hade rörande att forma sjuksköterskornas upplevelse i denna situation, vilket inte är uppenbart om detta inte uttrycks och specificeras. Dödsångest utgör enligt författarna sannolikt en av de mest extrema former av rädsla som en människa kan uppleva. Detta påstående stöds av Eriksson som påtalar att den form av lidande som uppstod i denna situation, där den egna existensen är hotad, utgör en av de mer fruktansvärda och mest påtagliga formerna av livslidande (Eriksson, 2015).

Det ovanstående tillståndet, det vill säga paralyserande dödsångest, borde enligt författarnas mening ha inverkat negativt på sjuksköterskornas förmåga att genomföra sitt arbete. Sjuksköterskorna måste i författarnas mening ha funnit ett sätt att hantera denna rädsla och ångest eftersom detta arbete trots allt utfördes. I författarnas mening förhåller det sig så att när en rädsla är så pass omfattande och inte går undkomma så kan denna med tiden övervinnas genom tillvänjning och därigenom minska i intensitet. Detta antagande stöds genom en intressant studie i vilken det framkom att rädslan med tiden övergick till en mer hanterbar och konstruktiv respekt under pandemins gång (Fernández-Castillo m.fl., 2021). Studien konstaterar att den initiala, hämmande rädslan med tiden ofta övergick i något hanterbart, vilket ledde till ett praktiskt användbart förhållningssätt som möjliggjorde deras fortsatta arbete (Fernández-Castillo m.fl., 2021). Dessa berättelser vittnade om att den prövning och lidande som rädslan medförde till sist mynnade ut i att personen utvecklades och stärktes, vilket är i enlighet med vad Katie Erikssons beskriver rörande lidandets positiva dimensioner (Eriksson, 2015).

Osäkerhetens konsekvenser

När pandemin inleddes var mycket litet känt rörande viruset och sjukdomen exempelvis hur smittan överfördes samt hur allvarlig sjukdomen faktiskt var (Mingaleeva m.fl., 2023). Det är därför knappast märkligt att ett framträdande tema var osäkerhet i olika former varav de vanligaste förekommande variationerna rörde osäkerhet relaterat till föränderlig information, den egna kompetensen samt rörande tillgången till resurser och material. Beträffande fenomenet osäkerhet relaterat till föränderlig information och förändrade rutiner så omnämns detta specifikt i en studie (Brandt m.fl., 2021). Osäkerheten gällande skiftande information var i författarnas mening ett återkommande problem i det att riktlinjer, vad som var korrekt förfarande och rutiner var under konstant förändring.

Detta påstående stöds även genom en annan studie där osäkerhet fastslogs vara en starkt bidragande orsak till stress bland annat genom behovet av att ständigt vara uppdaterad (Catania m.fl., 2020).

Brist på skyddsmaterial och otillräcklig bemanning var också en faktor som enligt författarnas uppfattning resulterade i en osäkerhet eller oro bland sjuksköterskor. Denna problematik bekräftades särskilt genom en studie, vilken påtalade att bristen på skyddsutrustning, framför allt den knappa tillgången till masker utgjorde en ständigt återkommande källa till frustration och osäkerhet (Catania m.fl., 2020). Vidare nämndes i studien även att sjuksköterskorna initialt inte heller fick adekvata instruktioner för den praktiska hanteringen exempelvis rörande det korrekta förfarandet för på- och avtagande av utrustningen, vilket ytterligare bidrog till känslor av osäkerhet (Catania m.fl., 2020). Problemet kunde dock relativt enkelt åtgärdas genom implementeringen av korta kurser och träningsprogram (Catania m.fl., 2020). Även rörande andra områden fanns en osäkerhet relaterad till den egna kompetensen. Detta framför allt då situationen under pandemin som sådan var ny och helt obekant även för mycket rutinerade sjuksköterskor (Catania m.fl., 2020). Fenomenet i fråga återfanns även bland andra studier och mest uttalat bland studier vilka fokuserade på nyexaminerade sjuksköterskors upplevelser (Byrne m.fl., 2023). Detta uttrycktes exempelvis i form av att dessa upplevde sin utbildning och kunskap som otillräcklig för att kunna hantera situationen (Catania m.fl., 2020).

Det lidande som uppstod bland sjuksköterskor till följd av osäkerhet rörande bristen på material, otydlig information samt relaterat till den egna kompetensen är ett exempel på vad Eriksson benämner som onödigt lidande. Detta eftersom det hade kunnat undvikas om det funnits en tillräcklig tillgång till material, redan existerande beprövade riktlinjer samt om sjuksköterskorna på förhand givits den kompetens som krävdes för att hantera situationen. Om så var fallet hade det onödiga lidandet kunnat elimineras, vilket är precis det som Eriksson föreskriver rörande detta (Eriksson, 2015). Sjuksköterskor upplevde delvis att samhället och sjukvården misslyckats i detta avseende, det vill säga genom att inte vara tillräckligt förberedda så orsakades ett stort mänskligt lidande bland sjuksköterskor såväl som patienter och anhöriga (Ménard m.fl., 2023).

Sjuksköterskors upplevelser relaterade till omgivningen

Det är författarnas uppfattning att sjuksköterskorna under pandemin var föremål för både positiva och negativa upplevelser kopplat till deras yrkesroll samt omgivningens

inverkan. Författarna noterade att bland negativa upplevelser så förekom exempelvis en känsla av isolering till följd av yrket och omgivningens förhållning till detta. Att denna upplevda isolering var ett betydelsefullt universellt element avseende sjuksköterskans upplevelser under pandemin stöds bland annat av en studie (Byrne m.fl., 2023). Denna studie slår fast att sjuksköterskor i viss utsträckning tillämpade självvald isolering men också att allmänheten, stundtals även närstående, på grund av rädsla för sjukdomen tog avstånd från dem samt betraktade dem med misstänksamhet (Byrne m.fl., 2023).

Vidare så fanns det bland sjuksköterskor ett missnöje i det att de upplevde sig sakna tillräckligt stöd från överordnade inom sjukvården och från det omgivande samhället samt att deras arbetsinsats inte erhöll den uppskattning den förtjänade. Även detta fenomen förefaller ha varit något av en generell företeelse. Ett specifikt exempel på detta var en studie där det konstaterades att sjuksköterskor upplevt sig se en respektlöshet från myndigheter, allmänhet samt ledningen inom hälso- och sjukvården (Ménard m.fl., 2023). Beträffande detta nämndes bland annat oviljan hos en del av allmänheten att efterfölja instruktioner avsedda att minska smittspridningen (Ménard m.fl., 2023). Vidare uttrycktes även att ledningen inom sjukvården samt myndigheters lovord av deras insats och löften om stöd sällan resulterade i något konkret eller praktiskt användbart för att underlätta deras ansträngda situation, vilket uppfattades som mycket frustrerande (Ménard m.fl., 2023). Dessa fynd står dock inte helt oemotsagda då andra studier, funnit exempel på motsatsen, det vill säga att sjuksköterskor även erfarit positiva upplevelser så som stolthet relaterat till yrkesrollen och det erkännande samt den uppskattning allmänheten uppbringat beträffande deras insatser (Shin & Yoo, 2022).

När det gäller instruktionerna och riktlinjerna som delgavs allmänheten så bör det dock påpekas att dessa ej var helt oproblematiska ur ett etiskt perspektiv. Att begränsa människors frihet att röra sig utgör en inskränkning på deras autonomi. Likaså är krav på isolering, bärande av mask samt besöksrestriktioner förenade med ett betydande etiskt dilemma. Genom dessa åtgärder skapas ett lidande, makt utövas och stundtals blir resultatet även utebliven vård. Detta kan således utgöra ett exempel på vad Eriksson benämner som vårdlidande (Eriksson, 2015). Detta är i författarnas mening en etiskt problematisk konsekvens av de nödvändiga restriktionerna, vilken dock inte kan lösas på ett enkelt sätt.

Ett av de globala målen för hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030, specifikt det tredje målet är god hälsa och välbefinnande. Genom att visa sin uppskattning för sjuksköterskans insatser bidrar allmänheten till dennes välbefinnande och därmed stärks

sjuksköterskans förmåga att vårda. Detta i sin tur medför att det blir lättare för samhället att uppnå målet samt att kunna tillhandahålla alla människor god hälsa (Globala målen, 2022). Den etiska kod för sjuksköterskor som *ICN* slår fast vidhåller att sjuksköterskan har ett ansvar att ta hand om den egna hälsan i syfte att inte äventyra förmågan att vårda (International council of nurses, 2021). Det är författarnas mening att på samma sätt så bör samhället och omgivningen vara måna om att tillhandahålla det stöd som krävs för sjuksköterskans välbefinnande och hälsa så att denna förmår att klara av sitt arbete samt hantera sin uppgift.

Ytterligare exempel på positiva upplevelser som lyftes fram bland studier var hur sjuksköterskornas yrkesidentitet befästes genom pandemins prövningar samt att betydelsen av deras profession blev tydligare. Exempelvis beskrevs hur bandet mellan kollegor stärktes inför denna nya fiende som viruset utgjorde (Catania m.fl., 2020). Detta utgör således ännu ett fall, sett ur Erikssons perspektiv, där lidandet innehade en positiv dimension och sjuksköterskan genom att ha utstått detta erhållit någonting värdefullt i form av ett bekräftande av identiteten samt en stärkt känsla av att tillhöra ett sammanhang (Eriksson, 2015).

Kliniska implikationer

Det är sjuksköterskan som bär det yttersta ansvaret för patienten och dennes omvårdnad, vilket medför att sjuksköterskan i sitt arbete ständigt befinner sig nära denne. Denna position medför en särskild utsatthet exempelvis beträffande smittorisk, vilket var högaktuellt under Covid-19 pandemin. Av denna anledning är det av stor betydelse att förbereda och utbilda sjuksköterskor i syfte att säkerställa att deras kompetens är tillräcklig för att kunna värna sin egen och patienternas säkerhet samt välbefinnande. Genom förberedelse, utbildning och ökad kunskap exempelvis rörande smittspridning, skyddsmaterial och dess hantering så kan sjuksköterskans rädsla och osäkerhet minskas. Praktiska exempel på hur detta kan genomföras i en klinisk miljö kan vara genom olika former av kontinuerlig fortbildning exempelvis simulation där sjuksköterskor får tillfälle att öva på hantering av skyddsmaterial. På detta sätt kan även nyexaminerade sjuksköterskor som saknar praktisk erfarenhet få ta del av erfarna kollegors kunskap genom peer-learning.

Vidare finns ett behov av att sjuksköterskan bättre skall kunna förmå att hantera ny information rörande sjukdomar samt tillämpa ett kritiskt förhållningssätt relaterat till detta. Utöver detta är det viktigt att överordnade inom vårdverksamheter utvecklar sin förmåga att tillhandahålla stöd till sjuksköterskan samt försäkra sig om att på ett tydligt sätt förmedla nya rutiner och riktlinjer. Det är också av betydelse att utveckla riktlinjer med syftet att säkerställa god tillgång till personal eftersom särskilda situationer likt pandemin innebär en avsevärt ökad arbetsbelastning för sjuksköterskor och annan vårdpersonal. Slutligen är det också av mycket stor vikt att säkerställa tillgången till skyddsmaterial exempelvis genom adekvat lagerhållning. Detta eftersom en brist medför allvarliga hälsorisker för sjuksköterskor och patienter samt bidrar till onödigt lidande. God tillgång till utrustning möjliggör att sjuksköterskan kontinuerligt kan byta skyddsutrustning, vilket minskar smittorisken. Det är även värdefullt eftersom momentet med av- och påklädning dessutom ger sjuksköterskan ett välbehövligt avbrott och en paus i arbetet.

Förslag fortsatt forskning

Fenomenet Covid-19 är fortfarande förhållandevis nytt och den forskning som hittills genomförts rörande ämnet har skett under eller strax efter pandemin. Detta stämmer överlag även för den kvalitativa forskning som existerar rörande sjuksköterskors upplevelser i förhållande till pandemin. Vårt sätt att förhålla oss till upplevelser samt det avtryck som dessa gör hos oss förändras med tiden. Det som i stunden dominerar våra intryck kan med tiden bli en parentes eller helt glömmas bort. Nya erfarenheter kan likaså få oss att omvärdera våra tidigare upplevelser och se dessa ur ett nytt perspektiv eller med en förändrad mening.

För att säkerställa den universella giltigheten rörande upplevelserna sjuksköterskorna rapporterat så krävs att forskningen går tillbaka och undersöker dessa igen efter att en tid förflutit. Således finns ett behov av retrospektiva studier gällande sjuksköterskors upplevelser inom slutenvården under Covid-19 pandemin. Vidare bör det även undersökas hur den kunskap som vunnits under tidigare pandemier samt under Covid-19 pandemin på bästa möjliga sätt kan bevaras inför kommande pandemier. Exempelvis behövs forskning rörande det praktiska tillvägagångssättet för hur erfarna sjuksköterskor som arbetat under pandemin skall kunna förmedla denna erfarenhet, kunskap och kompetens till nya, mindre erfarna kollegor.

Slutsats

Denna litteraturöversikt har visat att rädsla var en dominerande upplevelse bland sjuksköterskor inom slutenvården under Covid-19 pandemin. Rädsla för döden, den egna säkerheten samt även risken att föra viruset vidare utgjorde orosmoment. Rädslan hade en negativ inverkan på sjuksköterskornas välbefinnande genom påtaglig stress och sömnsvårigheter. Den initiala rädslan övergick dock med tiden i en mer hanterbar respekt, vilken medgav ett mer konstruktivt förhållningssätt i arbetet.

Under pandemins inledning saknades kunskap om hur allvarlig sjukdomen var och dess transmission, vilket var en källa till osäkerhet. Även osäkerhet relaterat till den egna kompetensen samt tvivel rörande förmågan att hantera situationen förekom. Efterhand ökade kunskapen kring viruset med resultatet att riktlinjer och rutiner ständigt förändrades. Detta medförde ytterligare osäkerhet bland sjuksköterskor då det utgjorde en utmaning att hålla sig uppdaterad. Brist på skyddsmaterial, personal samt en känsla av att sakna stöd från överordnade var också källor till osäkerhet.

Under pandemin genomgick sjuksköterskor både negativa och positiva upplevelser kopplade till deras yrkesroll och profession. En positiv aspekt var att den prövning pandemin utgjorde bidrog till en bekräftelse av yrkesrollen och skapade en känsla av samhörighet bland sjuksköterskor. Vid tillfällen då allmänheten visade sitt stöd för deras insats uppfattades detta som mycket positivt. Omvänt resulterade avsaknad av stöd i negativa känslor, vilket försvårade arbetet.

Mot bakgrund av det som framkommit genom denna litteraturöversikt är det tydligt att omfattande åtgärder behöver vidtas inför framtida pandemier. Samhällen runt om världen måste försäkra sig om att vara förberedda i form av genomtänkta rutiner och riktlinjer, säkerställa tillgång till skyddsmaterial samt sträva efter att tillhandahålla sjuksköterskor adekvat utbildning. Även allmänhetens kunskap behöver ökas exempelvis bör sjuksköterskans arbete belysas och hur samhället genom sitt agerande kan underlätta i detta. Denna pandemiberedskap är nödvändig för att kommande prövningar inte skall medföra onödigt lidande för patienter, sjuksköterskor eller samhällen.

Referensförteckning

*artikel inkluderad i resultatet

- * Alrasheeday, A. M., Borja, M. V., Pasay-an, E., & Alshammari, F. (2023). Understanding the Experiences Lived by Nurses Caring for Patients with COVID-19: A Hermeneutic Approach. *Makara Journal of Health Research*, 27(1), 51–58. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.7454/msk.v27i1.1401>
- Brandt, M. P., Jäger, W., Epple, S., Haferkamp, A., & Schröder, A. (2021). SARS-CoV-2 outbreak in medical employees in a large urologic department: Spread, containment and outcome. *American Journal of Infection Control*, 49(6), 674–677. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/j.ajic.2021.02.011>
- Byrne, C. D., Copel, L. C., Smeltzer, S. C., & Chen, M. (2023). Experiences of new nurses in the United States during the acute phase of the COVID-19 pandemic. *International Nursing Review*, 70(4), 560–568. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/inr.12890>
- * Carnesten, H., Wiklund, G. L., Skoglund, K., & von Heideken, W. P. (2023). Caring through barriers—Newly graduated registered nurses’ lived experiences in emergency departments during the COVID-19 pandemic. *Journal of Advanced Nursing (John Wiley & Sons, Inc.)*, 79(6), 2269–2279. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jan.15585>
- Catania, G., Zanini, M., Hayter, M., Timmins, F., Dasso, N., Ottonello, G., Aleo, G., Sasso, L., & Bagnasco, A. (2021). Lessons from Italian front-line nurses’ experiences during the COVID-19 pandemic: A qualitative descriptive study. *Journal of Nursing Management*, 29(3), 404–411. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jonm.13194>
- Chen, F., Zang, Y., Liu, Y., Wang, X., & Lin, X. (2021). Dispatched nurses’ experience of wearing full gear personal protective equipment to care for COVID-19 patients in China—A descriptive qualitative study. *Journal of Clinical Nursing (John Wiley & Sons, Inc.)*, 30(13/14), 2001–2014. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jocn.15753>
- * Ergen, B., Taşdemir, N., & Yıldırım Tank, D. (2022). Experiences of Operating Room Nurses During the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 38(4), 616–621. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/j.jopan.2022.11.009>
- Eriksson, K. (2015). *Den lidande människan*. Liber.
- * Fawaz, M., & Itani, M. (2022). The psychological experiences of Lebanese ground zero front-line nurses during the most recent COVID-19 outbreak post Beirut blast: A qualitative study. *International Journal of Social Psychiatry*, 68(4), 754–761. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1177/00207640211004989>

- Fernández-Castillo, R. J., González-Caro, M. D., Fernández-García, E., Porcel-Gálvez, A. M., & Garnacho-Montero, J. (2021). Intensive care nurses' experiences during the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *Nursing in critical care*, 26(5), 397–406. <https://doi.org/10.1111/nicc.12589>
- Folkhälsomyndigheten. (2022, 28 juni). *Om viruset och sjukdomen*. Hämtad den 1 november, 2023, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/om-sjukdomen-och-smittspridning/om-viruset-och-sjukdomen/>
- Folkhälsomyndigheten. (2023, 10 maj). *Pandemiberedskap*. Hämtad den 1 november, 2023, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/d6cbc106f87e45a8acbac31165d881dc/pandemiberedskap-hur-samhällets-aktorer-kan-forbereda-sig.pdf>
- Folkhälsomyndigheten. (2022, 23 september). *Sjukdomsinformation om influensa*. Hämtad den 2 december, 2023, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/influensa-/>
- Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 141-152). Studentlitteratur.
- Friberg, F. (2017). Tankeprocessen under examensarbetet. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 37-48). Studentlitteratur.
- Ganesh, B., Rajakumar, T., Malathi, M., Manikandan, N., Nagaraj, J., Santhakumar, A., Elangovan, A., & Malik, Y. S. (2021). Epidemiology and pathobiology of SARS-CoV-2 (COVID-19) in comparison with SARS, MERS: An updated overview of current knowledge and future perspectives. *Clinical epidemiology and global health*, 10, 100694. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2020.100694>
- Globala målen. (2023, 16 maj). Covid-19 och Globala målen. Hämtad den 2 november, 2023, från <https://www.globalamalen.se/covid-19-och-globala-malen/>
- Globala målen. (2022, 18 oktober). God hälsa och välbefinnande. Hämtad den 3 november, 2023, från <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-3-halsa-och-valbefinnande/>
- Hallek, M., Adorjan, K., Behrends, U., Ertl, G., Suttorp, N., & Lehmann, C. (2023). Post-COVID Syndrome. *Deutsches Ärzteblatt International*, 120(4), 48–55. <https://doi.org.esh.idm.oclc.org/10.3238/arztebl.m2022.0409>

- Harrison, A. G., Lin, T., & Wang, P. (2020). Mechanisms of SARS-CoV-2 Transmission and Pathogenesis. *Trends in immunology*, 41(12), 1100–1115. <https://doi.org/10.1016/j.it.2020.10.004>
- Hugelius, K., Harada, N., & Marutani, M. (2021). Consequences of visiting restrictions during the COVID-19 pandemic: An integrative review. *International Journal of Nursing Studies*, 121, N.PAG. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/j.ijnurstu.2021.104000>
- International council of nurses. (ICN). (2021). *THE ICN CODE OF ETHICS FOR NURSES*. Hämtad den 5 november, 2023, från https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/ICN_Code-of-Ethics_EN_Web.pdf
- * Kwon, S., & Choi, S. (2021). Experiences of Hospice and Palliative Nurses in Response to the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study. *Journal of Hospice & Palliative Care*, 24(4), 245–253. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.14475/jhpc.2021.24.4.245>
- * MacKay, M. M., Powers, K., & Jordan, K. (2023). The COVID-19 pandemic through the eyes of pediatric nurses: A qualitative study. *Journal of Pediatric Nursing*, 68, 52–59. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/j.pedn.2022.09.015>
- Ménard, A. D., Soucie, K., Ralph, J., Chang, Y., Morassutti, O., Foulon, A., Jones, M., Desjardins, L., & Freeman, L. (2023). One-year follow-up of hospital nurses' work experiences during the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *Journal of Advanced Nursing* (John Wiley & Sons, Inc.), 79(7), 2502–2513. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jan.15599>
- Mingaleeva, R. N., Nigmatulina, N. A., Sharafetdinova, L. M., Romozanova, A. M., Gabdoulkhakova, A. G., Filina, Y. V., Shavaliyev, R. F., Rizvanov, A. A., & Miftakhova, R. R. (2022). Biology of the SARS-CoV-2 Coronavirus. *Biochemistry. Biokhimiia*, 87(12), 1662–1678. <https://doi.org/10.1134/S0006297922120215>
- Morse, S. S., Mazet, J. A. K., Woolhouse, M., Parrish, C. R., Carroll, D., Karesh, W. B., Zambrana-Torrel, C., Lipkin, W. I., & Daszak, P. (2012). Prediction and prevention of the next pandemic zoonosis. *Lancet*, 380(9857), 1956–1965. [https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/S0140-6736\(12\)61684-5](https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1016/S0140-6736(12)61684-5)
- * Quinlan, P., Davis, J., & Jacobson, J. (2022). COVID-19—A Qualitative Orthopaedic Nurse Perspective. *Orthopaedic Nursing*, 41(4), 271–281. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1097/NOR.0000000000000862>
- * Salvador, J. T., Alqahtani, F. M., Jarrar, M. K. M., Trinidad, M. A. C., Alvarez, M. O. C., Sanchez, K. B., Rosario, A. B., Reyes, L. D. V., Cabonce, S. G., Agman, D. D., & Dorgham, S. R. (2022). The Registered Nurses amid COVID-19 in Saudi Arabia: A

descriptive phenomenological study. *Nursing Open*, 10(3), 1662–1671. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1002/nop2.1421>

Sandman, L., & Kjellström, S. (2018). *Etikboken: Etik för vårdande yrken*. Studentlitteratur.

Segesten, K. (2017). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 105–108). Studentlitteratur.

* Sezgin, D., Dost, A., & Esin, M. N. (2022). Experiences and perceptions of Turkish intensive care nurses providing care to Covid-19 patients: A qualitative study. *International Nursing Review*, 69(3), 305–317. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/inr.12740>

Shin, S., & Yoo, H. J. (2022). Frontline nurses' caring experiences in COVID-19 units: A qualitative study. *Journal of nursing management*, 30(5), 1087–1095. <https://doi.org/10.1111/jonm.13607>

Socialstyrelsen. (2022). *Statistik om sjukdomar behandlade i slutenvård 2021* (Artikelnummer 2022-6-7982). Hämtad den 3 november, 2023, från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2022-6-7982.pdf>

Svensk sjuksköterskeförening. (2020, 20 november). *Sjuksköterskans profession*. Hämtad den 3 november, 2023, från <https://swenurse.se/download/18.21c1e38d17597745926153c6/1605101079996/Sjuksk%C3%B6terskans%20profession.pdf>

* Tan, R., Yu, T., Luo, K., Teng, F., Liu, Y., Luo, J., & Hu, D. (2020). Experiences of clinical first-line nurses treating patients with COVID-19: A qualitative study. *Journal of Nursing Management*, 28(6), 1381–1390. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jonm.13095>

Wallmark, H., & Rothenberg, H., & Schröder, M., & Billström, T., & Roswall, J., & Cederfelt, M., & Åberg, B., & Widegren, C., & Jonson, P. (2020, 10 oktober). *Globala utmaningar i spåren av covid-19: Motion till riksdagen*. Hämtad den 3 november, 2023, från <https://data.riksdagen.se/fil/8F4FD220-A4E9-470D-A24D-2339E624D220>

Wiklund Gustin, L., & Lindwall, L. (2012). *Omvårdnadsteorier i klinisk praxis*. Natur och Kultur.

* Yıldırım, N., Aydoğan, A., & Bulut, M. (2021). A qualitative study on the experiences of the first nurses assigned to COVID-19 units in Turkey. *Journal of Nursing Management*, 29(6), 1366–1374. <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1111/jonm.13291>

Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 59–82). Studentlitteratur.

Sökmatris

Databas	Sökblock Sökord	Antal träffar	Begränsningar	Antal lästa abstrakt	Antal lästa artiklar	Valda artiklar till resultat, se bilaga 2
CinahlComplete	<p>(MH "Nurse Attitudes") OR (MH "Work Experiences") OR ("nurse experience*" OR "nurse perspective*" OR "nurse opinion*")</p> <p>AND</p> <p>(MH "COVID-19+") OR (MH "COVID-19 Pandemic")</p> <p>AND</p> <p>(MH "Hospitalization+")OR (MH "Hospitals+") OR (MH "Inpatients")</p>	137	Peer Reviewed Årtal 2020–2023 Language: English	42	6	<p>Alrasheeday, A. M. (2023)</p> <p>Carnesten, H. (2023)</p> <p>Fawaz, M. (2021)</p> <p>Kwon, S. (2021)</p> <p>Salvador, J. T. (2022)</p> <p>Sezgin, D. (2021)</p>

Pubmed	("nurse experience*" OR "nurse attitude*" OR "nurse perspective*" OR "work experience*" OR "nurse opinion*") AND ("COVID-19"[Mesh] OR "COVID-19 pandemic") AND ("hospital*" OR "hospitalization*" OR "inpatient care*")	180	Årtal 2020-2023 Språk: English	37	5	Ergen, B. (2022) MacKay, M. M. (2022) Quinlan, P. (2022) Tan, R. (2020) Yildirim, N. (2021)
--------	---	-----	-----------------------------------	----	---	---

Matris över urval av artiklar till resultat

Författare	Titel	År, land, tidskrift	Syfte	Metod (Urval, Datainsamling, Analys)	Resultat
Alrasheeday A., Borja M., Pasay-an E., & Alshammari F.	Understanding the Experiences Lived by Nurses Caring for Patients with COVID-19: A Hermeneutic Approach	2023, Saudiarabien, Makara Journal of Health Research.	Syftet var att undersöka sjuksköterskors upplevelser av att vårda patienter med Covid-19.	Metod: Fenomenologisk hermeneutisk studie. Urval: Nio sjuksköterskor anslutna till olika avdelningar som vårdade patienter med covid-19. Datainsamling: Ostrukturerade intervjuer och interaktiv dialog via Zoom. Analys: Hermeneutisk analys.	Fem huvudteman identifierades: (1) känsla av sårbarhet relaterat till Covid-19, (2) osäkra tider, (3) priset för att vara en hjälte, (4) känsla av tillhörighet, (5) holistisk vård. Dessa huvudteman indelades vidare i underteman.
Carnesten, H., Wiklund Gustin, L., Skoglund, K., & von Heideken Wägert, P.	Caring through barriers - Newly graduated registered nurses' lived experiences in emergency departments during the COVID-19 pandemic	2023, Sverige, Journal of Clinical Nursing.	Syftet var att belysa nyexaminerade sjuksköterskors upplevelser av att vårda patienter med Covid-19 på akutavdelningar.	Metod: Fenomenologisk hermeneutisk studie. Urval: 14 nyexaminerade sjuksköterskor anställda vid akutavdelningar bland fem olika storsjukhus inom fyra regioner i Sverige. Datainsamling: Personliga djupintervjuer. Analys: Tematisk analys.	Genom studien fann författarna ett huvudtema (1) att vårda genom barriärer. Huvudtemat kunde vidare indelas i tre underteman: (1) att ha som avsikt att vårda, (2) med bundna händer inför mänskligt lidande, (3) att känna sig otillräcklig.
Ergen B., Taşdemir N., & Yıldırım Tank D.	Experiences of Operating Room Nurses During the Covid-19 Pandemic: A qualitative study	2022, Turkiet, J Perianesth Nurs	Syftet med studien var att undersöka upplevelser bland kirurgisjuksköterskor under Covid-19 pandemin.	Metod: Kvalitativ studie. Urval: Tio kirurgisjuksköterskor, vilka varit verksamma på operationsavdelning under pandemin.	Utifrån intervjuerna framträdde fyra teman med 29 associerade koder: (1) förändrade system och praxis (2) pandemins effekter, (3) strategier för att hantera

				<p>Datainsamling: Semi-strukturerade intervjuer.</p> <p>Analys: Tematisk analys.</p>	pandemin, (4) lärdomar från pandemin.
Fawaz, M., & Itani, M.	The psychological experiences of Lebanese ground zero front-line nurses during the most recent COVID-19 outbreak post Beirut blast: A qualitative study.	2022, Libanon, International Journal of Social Psychiatry.	Syftet var att utforska psykologiska upplevelser bland libanesiska sjuksköterskor som tjänstgjorde på sjukhus under pågående Covid-19 utbrott.	<p>Metod: Kvalitativ fenomenologisk explorativ studie.</p> <p>Urval: 18 sjuksköterskor anställda vid tre olika sjukhus i Beirut.</p> <p>Datainsamling: Intervjuer genomförda via virtuella plattformar.</p> <p>Analys: Tematisk analys.</p>	Genom studien framträdde fem teman: (1) hjälplöshet och känslor av förestående undergång, (2) ökad dödlighet och depression, (3) rädsla för döden och tvångstänkande, (4) tillbakablickar och inkompetens, (5) offentlig hänsynslöshet, statligt ansvar och ilska.
Kwon, S., & Choi, S.	Experiences of Hospice and Palliative Nurses in Response to the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study.	2021, Sydkorea, Journal of Hospice and Palliative Care.	Syftet var att utforska sjuksköterskors upplevelser av palliativ vård vid slutenvårds-hospice i Sydkorea under Covid-19 pandemin.	<p>Metod: Kvalitativ studie.</p> <p>Urval: 15 sjuksköterskor som arbetat på olika slutenvårds-hospice i Sydkorea under Covid-19 pandemin.</p> <p>Datainsamling: Personliga intervjuer fysiskt eller via virtuella möten.</p> <p>Analys: Tematisk analys.</p>	Studien resulterade i att författarna formulerade tre huvudkategorier: (1) dilemman, (2) en förstärkning av den grundläggande meningen med hospice- och palliativ-vård, (3) att lyfta fram sjuksköterskans roll. Dessa kategorier indelades vidare i sju underkategorier.
Malague MacKay, M., Powers, K., & Jordan, K.	The Covid-19 pandemic through the eyes of pediatric nurses: A qualitative study	2023, USA, J Pediatr Nurs.	Syftet med studien var att utforska levda erfarenheter bland pediatrika sjuksköterskor under det första kalenderhalvåret 2020.	<p>Metod: Kvalitativ studie.</p> <p>Urval: 231 deltagare vilka samtliga var praktiserande sjuksköterskor anslutna till pediatrika vårdavdelningar.</p> <p>Datainsamling: Internet-baserad undersökning med skriftliga formulär.</p> <p>Analys: Tematisk analys.</p>	Från insamlade data framträdde sju huvudteman med ett antal underteman: (1) unika aspekter av covid-19 i den pediatrika populationen, (2) besöksrestriktioner och ökad stress relaterat till isolering, (3) att hantera föränderlig kunskap och missinformation, (4) utmaningar med personlig

					skyddsutrustning, (5) att leva med rädsla, (6) yrkesstolthet, (7) yrke i riskzon.
Quinlan, P., Davis J., & Jacobson J.	Covid-19-A Qualitative Orthopedic Nurse Perspective	2022, USA, Orthop Nurs.	Syftet med denna studie var att ge en beskrivning av ortopedisjuksköterskors upplevelser under pandemin samt vilka strategier som tillämpades för att hantera stress.	Metod: Kvalitativ studie. Urval: Tio deltagare vid studiens början, vilka samtliga var sjuksköterskor som frivilligt valt att delta. Datainsamling: Skrivna berättelser via mail. Analys: Tematisk analys.	Resultatet formulerades som 12 framträdande teman: (1) pandemi, (2) virvelvind, (3) krig, (4) kontroll, (5) förbli säker, (6) förlust, (7) sökande efter mening, (8) vad som än krävs, (9) anpassningsförmåga och motståndskraft, (10) vad jag har lärt mig, (11) det nya normala, (12) när kommer detta vara över?
Salvador, J. T., Alqahtani, F. M., Jarrar, M. K. M., Trinidad, M. A. C., Alvarez, M. O. C., Sanchez, K. B., Rosario, A. B., Reyes, L. D. V., Cabonce, S. G., Agman, D. D., & Dorgham, S. R.	The Registered Nurses amid COVID-19 in Saudi Arabia: A descriptive phenomenological study.	2022, Saudiarabien, Nursing Open.	Syftet var att undersöka sjuksköterskors upplevelser under Covid-19 pandemin på ett statligt sjukhus i östra Saudiarabien.	Metod: Kvalitativt deskriptiv fenomenologisk studie. Urval: 20 sjuksköterskor anställda vid ett statligt sjukhus i östra Saudiarabien där patienter med Covid-19 vårdats. Datainsamling: Personliga djupintervjuer fysiskt eller via virtuella möten. Analys: Fenomenologisk analys.	Studien fann tre huvudteman: (1) en fot i graven, (2) Nightingales löfte, (3) hopp bortom Covid. Dessa huvudteman utgick från 15 tematiska kluster.
Sezgin, D., Dost, A., & Esin, M.N.	Experiences and perceptions of Turkish intensive care nurses providing care to Covid-19 patients: A qualitative study.	2021, Turkiet, International Nursing Review.	Syftet var att beskriva upplevelser bland intensivvårdssjuksköterskor vilka vårdade Covid-19 patienter samt deras uppfattning rörande sjukdomen och arbetsförhållanden under pandemin.	Metod: Kvalitativt deskriptiv studie. Urval: Tio intensivvårdssjuksköterskor anställda vid sju olika sjukhus i Istanbul. Datainsamling: Semi-strukturerade intervjuer via internet. Analys: Tematisk analys.	Fem huvudteman identifierades genom studien: (1) döden och rädslan för döden, (2) inverkan på det sociala och familjelivet, (3) omvårdnaden av Covid-19 patienter, (4) förändrade uppfattningar om eget yrke: bemyndigande och missnöje, (5) erfarenheter och uppfattningar om personlig

					skyddsutrustning samt kontrollåtgärder.
Tan R., Yu T., Luo K., Teng F., Liu Y., Luo J., & Hu D.	Experiences of clinical first-line nurses treating patients with COVID-19: A qualitative study.	2020, Kina, J Nurs Manag.	Syftet var att studera arbetsrelaterade upplevelser bland sjuksköterskor som vårdat patienter med Covid-19.	Metod: Kvalitativ studie. Urval: 30 sjuksköterskor varav en del med specialistkompetens, vilka arbetade på Covid-19 enheter. Datainsamling: Semistrukturerade intervjuer. Analys: Innehållsanalys utifrån koncept.	Genom analys av utförda intervjuers innehåll fastställdes två huvudkategorier: (1) negativa erfarenheter av det kliniska arbetet och (2) positiva erfarenheter av det kliniska arbetet. Dessa indelades vidare i fyra underkategorier från vilka olika koncept extraherades.
Yıldırım N., Aydoğan A., & Bulut M.	A qualitative study on the experiences of the first nurses assigned to COVID-19 units in Turkey	2021, Turkiet, J Nurs Mag.	Syftet var att utforska upplevelser bland sjuksköterskor, vilka var först med att arbeta på Covid-19 enheter i Turkiet.	Metod: Kvalitativ studie. Urval: 17 deltagare, vilka var sjuksköterskor med varierande bakgrund som tilldelats arbete på covid-19 enheter. Datainsamling: Semistrukturerade intervjuer via Skype. Analys: Fenomenologisk analys.	Fyra huvudteman identifierades med tillhörande underteman: (1) behov, (2) ilska, (3) ifrågasättande, (4) beslut.